

נושא העבודה

הריגה

העבודה מוגשת בחסות העמותה של נוער שוחר

משפט עברי

הקדמה אישית

הנושא שלי הוא הריגה אבל אני לא בחרתי אותו ובהתחלה התאכזבתי שאני לא יכולה לבחור בנושא שמעניין אותי , אך כשהתחלתי לחקור עליו באינטרנט וחיפשתי פסקי דין ראיתי שיש עליו הרבה חומר התחלתי לקרוא וראיתי שזה נושא מאוד מעניין ויש הרבה מה ללמוד עליו בתחום המשפטי גם מבחינת המשפט הישראלי וגם מבחינת המשפט העברי , יחד עם זאת אני חושבת שזה מאתגר לעשות עבודה על נושא שאני לא מכירה בכלל וללמוד עליו דברים חדשים ולקרוא ממקורות וכך להרחיב את הידע שלי בנושא גם בתחום המשפט העברי וגם בתחום המשפט הישראלי. כמו כן אני חושבת שזה נושא שהוא מאוד אקטואלי לחיי היומיום שלנו מכיוון שיש בו כל כך הרבה תתי נושאים כמו הריגה ברשלנות שזה יכול להיות תאונה וכו' ולכן אני חושבת שיש הרבה מה ללמוד בנושא זה .

תוכן העניינים :

2	הקדמה אישית
3	מבוא
5-8	פרק ראשון משפט עברי
9-17	פרק שני משפט ישראלי
18-19	פרק שלישי השוואה
20	סיכום
21	ביבליוגרפיה

מבוא

עבודתי עוסקת בנושא הריגה ותבחן אותו לפי המשפט הישראלי ולפי המשפט העברי, בעבודתי אני אציג שני פסקי דין שיראו מקרים של הריגה בנוסף אני אצרף גם חוקים מחוק העונשין שרלוונטיים לנושא ובמשפט העברי אני אראה את התייחסות המשפט העברי לגבי צורת ענישה מה קורה במקרים של נקמת דם האם מקבלים על זה עונש ומתי?.

כמובן שעבירת הריגה זוהי עבירה חמורה שמקבלים עליה עונש גדול שיכול להגיע לעד 20 שנות מאסר . חשוב לציין שבהריגה בשונה מרצח אין כוונה תחילה כך שסיטואציה יכולה להיגמר בהריגה מבלי שהצדדים תכננו זאת מראש .

לבסוף אערוך השוואה בין שני הפרקים (משפט ישראלי ועברי) בהשוואה אני יראה את השוני בכמה קריטריונים שאציין בהמשך .

משפט עברי

הפעם הראשונה שמוזכר מעשה רצח בתורה (בבראשית פרק ד' פסוק ח') זה בסיפור של קין והבל כאשר קין זורק על הבל אחיו אבן והורג אותו, אך המקור הראשוני בו כתוב במפורש על איסור מצוות הריגה הוא בעשרת הדיברות כאשר כתוב "לא תרצח"¹, "לא תרצח" הינו הדיבר השישי מתוך עשרת הדברות פרוש האיסור הוא איסור נטילת חייו של אחר.

איסור זה מצטרף לאיסורים כמו עבודה זרה וגילוי עריות שהם איסורים שמוגדרים כ-"יהרג ובל יעבור"² כלומר עדיף להיהרג ולא לעבור על אחת ממצוות אלו.

דין הרוצח במזיד הוא מוות אך דין הרצח בשגגה הוא גלות לעיר מקלט.

עיר מקלט זו עיר שאותה מצווה התורה להפריש כמקום מסתור לאדם שרצח בטעות, כל זאת כדי שיהיה לרוצח בשגגה מקום מסתור מפני גואל הדם הכוונה מפני קרובי

---

¹ ספר שמות פרק כ' פסוק י"ב

² תוספתא שבת ט"ז, י"ד, תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף ע"ד, עמוד א'.

המשפחה של אותו אדם או אנשים שרוצים נקמה על מותו של המנוח. תפקיד נוסף של עיר מקלט הוא לשמש סוג של עונש לרוצח בשגגה כיוון שמרחיקים אותו ממשפחתו והוא עובר לעיר אחרת לבדו עד מות הכהן הגדול שהיה באותה תקופה לאחר מות הכהן הגדול יוכל הרוצח לצאת מעיר המקלט. ישנם כמה שאלות שעולות בנוגע לעונשו של ההורג בשגגה: 1. מדוע תלו את עונשו של הרוצח בשגגה במות הכהן הגדול? האם לא יגרום הדבר שכל השוהים בערי המקלט יתפללו לקיצור ימיו של הכהן הגדול כדי שיוכלו לשוב למשפחותיהם. 2. האם אין כאן חוסר צדק? הרי ייתכן שהכהן הגדול ימות שבוע לאחר הגעתו של ההורג לעיר המקלט, ואז ישהה בה הנמלט רק שבעה ימים. לעומת זאת, אם הכהן הגדול יאריך ימים, ייתכן שהרוצח בשגגה ימות בעיר מקלטו לפני הכהן הגדול – שני עונשים בלתי שווים על חטא דומה לכאורה. התשובה לכך היא: מות הכהן הגדול מציין סיומה של תקופה, והתחלתה של תקופה חדשה – זמן שירותו של הכהן הגדול החדש, זהו זמן מתאים להתחלה חדשה גם עבור ההורג את הנפש בשגגה. המפרשים הסבירו בכמה דרכים את הקשר שבין זמן שחרורו של ההורג בשגגה ובין מות הכהן הגדול. בדרך כלל לא התייחסו המפרשים לגורם הזמן, השונה ממקרה למקרה, אלא רק לעיקרון של תליית סוף הגלות בעיר המקלט במותו של הכהן הגדול. הרמב"ם, ואחרים בעקבותיו, מתייחסים לאפקט התדהמה והצער על מות הכהן הגדול; עצמת האבל הלאומי על מות הכהן הגדול מקהה את צער האבל הפרטי על מותו של קרוב המשפחה, ולכן זהו אירוע העשוי לגרום לסליחה על ההריגה בשוגג³.

בקשר לשאלה הראשונה אומרים שאמו של הכהן הגדול הייתה נודדת לערי המקלט ומספקת לגולים מזון ובגדים, כדי שהם לא יתפללו על בנה שימות לצורך שחרורם. ישנם מפרשים שאומרים שהיא קיוותה לפנק אותם כל-כך עד שלא רק שלא יתפללו למותו הם אף יתפללו שהוא יאריך ימים. אם קרוביו של המנוח היו רוצחים את הרוצח בשגגה מחוץ

---

³ מו"נ ג, מ רמב"ם

לעיר מקלט הם היו פטורים מעונש אך אם הם היו הורגים אותו בתוך תחום עיר המקלט היו חייבים במיתה. כדברי הרמב"ם⁴: "הרגו בתוך תחום עיר מקלטו, אפילו גואל הדם – הרי זה נהרג עליו".

כוונה תחילה

במשפט הישראלי, נדרשת "כוונה תחילה" לשם הרשעה ברצח. כוונה זו מורכבת ממרכיבים שונים: ראשית, החלטה להמית; שנית, המתה "בדם קר, בלי שקדמה התגרות בסמוך למעשה"; שלישית, "נסיבות שבהן יכול לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו"; ורביעית, הכנת עצמו להמתה או הכנת המכשיר לכך. ויש כאן יותר מ"הגדרה" של הכוונה. יש כאן תיאור הליכי ההתגבשות שלה: עד שתושלם אותה "כוונה תחילה", צריך הרוצח לעבור "תחילה" את כל השלבים המתוארים שם, מהם הליכים נפשיים (החלטה, דם קר) מהם הליכים פיזיים (הכנה)

ניתן לראות זאת במשפט העברי שבו ההכנה לרצח ניכרת בהכנת מכשיר המשמש לביצוע הרצח. הכנה זו מוכיחה את כוונת הרוצח ומבחינה בין רצח לבין הריגה.⁵ ואם בכלי ברזל הכהו וימות רוצח הוא... ואם באבן יד אשר ימות בה הכהו וימות רוצח הוא... או בכלי עץ יד אשר ימות בו הכהו וימות רוצח הוא".

עונשו של הרוצח במשפט העברי

לפי התורה עונש מוות מוטל רק על הרוצח במזיד⁶ (בכוונה) בשונה ממי שהרג נפש בשוגג⁷ גם ברוצח במזיד חל הכלל הגדול בדיני הראיות במשפט העברי(הרשעה על סמך עדים, נתון עובדתי לעומת נתון נפשי, ראייה נסיבתית, קבילות ראייה נסיבתית רק באותם

⁴ רמב"ם, שם, פרק ה, הלכה יא.

⁵ (במדבר לה, טו-יח)

⁶ (שמות כא, יב-יד; ויקרא כד, יז, כא; במדבר לה, טז-כא; דברים יט, א)

⁷ (שמות כא, יג; במדבר לה, כב-כג; דברים יט, ד-ו)

עניינים שאי אפשר לראות עדים.) לפי כלל זה לא גוזרים עונש מוות על מי שלא ידע מה עונשו בעת ביצוע העבירה כלומר אדם שלא ידע מה העונש לעבירה שהוא עושה לא יקבל על כך דין מוות גם אם היה מגיע לו עונש זה . מכאן נובע שבכדי להאשים אדם במעשה הריגה/רצח לא די בלומר שאדם זה ביצע את המעשה אלא שצריך שיהיה עדים בשביל להוכיח את אשמתו . בנוסף גם הודאת הרוצח על מעשהו לא מספיקה , העדים צריכים לבוא ולהעיד ולעמוד בחקירות ובדרישות ובבדיקות והשופטים צריכים להשתכנע שעדותם מכוונת אמינה, במעמד בית הדין לא שואלים את הנאשם אם עשה את המעשה או לא, אם ידע את האיסור והעונש , ולא כל שאלה אחרת. שואלים רק את העדים, והנאשם עצמו זכאי לשתוק .

יהרג ואל יעבור

כאשר כופים יהודי לעבור על אחת משלוש המצוות: עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים, הוא חייב להקריב את נפשו על קידוש השם , כלומר עדיף שימות בעצמו מאשר שיעבור על אחת מאלו.

שאר מצוות, בין עשה בין לא תעשה, נדחות מפני סכנת נפשות . שיטת רמב"ם היא, שבמקום שאמרו יעבור ולא יהרג, אסור לו להחמיר על עצמו, והמחמיר הרי הוא כמאבד עצמו לדעת כלומר פוגע בעצמו .

רמ"א סובר שרשאי להחמיר אם רוצה⁸ "וגם בשלוש עבירות אלו חייב למסור נפשו ולא לעשות מעשה בפועל. אבל אם אינו עושה מעשה אינו צריך למסור נפשו" , כלומר כל עוד הוא לא עובר על אחת מעבירות אלו הוא אינו צריך למסור את נפשו .

אם עבר ולא מסר את נפשו, חילל את השם, ובכל זאת הוא נקרא אנוס, ופטור מעונש.

אם עבר על אחת ממצוות אלו במקרה שבו היה אנוס (כלומר הכריחו אותו) ולא מסר את נפשו אף על פי שחילל את השם הוא פטור מעונש .

---

⁸ שולן ערוך (יו"ד סי' קנ"ז)

רוצח בשגגה קרוב לאונס

בנוסף ל- "רוצח בזדון" ו "רוצח בשגגה" , מכיר המשפט העברי במעמד נוסף "רוצח בשגגה קרוב לאונס" כלומר מי שגרם למוות לפי דברי הרמב"ם "במאורע פלא" שאינו עוולה לכדי רשלנות . רוצח מסוג זה פטור מן הגלות "ודינו שאינו גולה: מפני שעונו חמור, אין גלות מכפרת לו; ואין ערי מקלט קולטות אותו, שאינן קולטות אלא המחוייב גלות בלבד⁹.

רוצח

מסוג זה פטור מן הגלות, ואם הרגו גואל הדם, הוא חייב מיתה כדין כל רוצח.¹⁰ אילו עמדה הכרה בחולשת טבע האדם ביסוד דיני גואל הדם , מן הדין היה לפטור אותו גם בכגון זה. אלא שמוכח שוב שדיני גאולת הדם מיוסדים על ערך חברתי המצדיק ביעור הרע מקרבנו, מי שרצח בזדון או אף ברשלנות, אך לא מי שגרם למות הזולת "בשגגה קרוב לאונס". לפיכך, מי שקונטר סובייקטיבית מעצם הריגת קרובו, לא יזכה לשום הגנה.

---

⁹ רמב"ם, שם, פרק ו, הלכה ג.
¹⁰ רמב"ם, שם.

פרק ב' משפט ישראלי

חקיקה¹¹

לפי סעיף 298 "הגורם במעשה או במחדל אסורים למותו של אדם, יאשם בהריגה, ודינו - מאסר עשרים שנים."

החוק מאזכר את המונחים "מודעות בפועל" או "עצימת עיניים", אך ללא כוונה תחילה.

מודעות בפועל - מודעות בפועל שהיא המחשבה הפלילית, אפשרות שנייה כשאין מודעות בפועל אלא רק בכוח – יכולת סבירה להיות מודע וזוהי הרשלנות.

עצימת עיניים – התעלמות מהמצב, עבריינים שיודעים מהן הדרישות הבסיסיות של המשפט הפלילי, יודעים שאם הם יהיו מודעים הם יורשעו, ולכן מתרחקים מהעבירה ומהנוגע לה בצורה מכוונת ומודעת.

כוונה תחילה

לפי סעיף 305¹² "העושה אחת מאלה, דינו - מאסר עשרים שנים:

1. מנסה שלא כדין לגרום למותו של אדם.

---

¹¹ חוק העונשין פרק י': פגיעות בגוף סימן א': גרימת מוות הריגה [א/212, 213] [תשכ"ו]
¹² חוק העונשין ניסיון לרצח [א/222] [תשכ"ו]

2. עושה שלא כדין מעשה, או נמנע שלא כדין מעשות מעשה שמחובתו לעשותו, בכוונה לגרום למותו של אדם, והמעשה או המחדל עלולים מטבעם לסכן חיי אדם."

טעות במצב משפטי

¹³ "לעניין האחריות הפלילית אין נפקא מינה אם האדם דימה שמעשהו אינו אסור, עקב טעות בדבר קיומו של איסור פלילי או בדבר הבנתו של האיסור, זולת אם הטעות הייתה בלתי נמנעת באורח סביר."

לפי סעיף 34 לחוק העונשין אי ידיעת החוק אינה פוטרת מעונש לכן אם אדם עשה מעשה אסור כגון גניבת מסטיק ממכולת גם אם לא ידע שהדבר אסור הוא עדיין נושא באחריות למעשיו ויקבל על כך את הדין בין אם ידע על האיסור ובין אם לא .

ניסיון לשידול

---

¹³ חוק העונשין סעיף 34 י"ט

לפי סעיף 33¹⁴ הניסיון לשדל אדם לבצע עבירה, עונשו - מחצית העונש שנקבע לביצועה העיקרי; ואולם אם נקבע לה –

(1) עונש מיתה או מאסר עולם חובה - עונשו מאסר עשרים שנים;

(2) מאסר עולם - עונשו מאסר עשר שנים;

(3) עונש מזערי - עונשו לא יפחת ממחצית העונש המזערי;

(4) עונש חובה כלשהו - הוא יהיה עונש מרבי, ומחציתו תהא עונש מזערי.

לחוק זה קם סייג שמכליל גם סיוע.

¹⁵ הניסיון, השידול, הניסיון לשידול או הסיוע, לעבירה שהיא חטא אינם בני עונש.

פסיקה

כיום יש הרבה אנשים שנוקטים בחוסר זהירות ולא מבינים את החשיבות של מעשיהם או שבחרים להעלים עין, התוצאה של מקרים אלה יכולה להיות לפעמים הרסנית ותכלול בתוכה תוצאות קשות בין עם פגיעה ברכוש ובין אם פגיעה בנפש כמובן שללא כוונה תחילה. פסק הדין שאני הולכת להציג מוכיח את הטענה שלי שיש אנשים שנוקטים בחוסר זהירות במודע או שלא במודע והתוצאה של מקרים אלה היא קשה.

להלן פסק דין¹⁶ "פיסל חלילה נ' מדינת ישראל" תביעה שהתקיימה בבית המשפט המחוזי בנצרת עלתה פעמיים לערעור בבית המשפט העליון כתב האישום ייחס למערערים, פיסל בן אחמד חלילה (להלן: "מערער 1", "פיסל"), אחמד בן שריף חלילה (להלן: "מערער 2", "אחמד"), חליל בן אחמד חלילה (להלן: "מערער 3",

¹⁴ חוק העונשין סעיף 33 ניסיון לשידול (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

¹⁵ חוק העונשין סעיף 34. ג. סייג לניסיון, לשידול ולסיוע (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

¹⁶ בית המשפט העליון ע"פ 140/10 פיסל חלילה נ' מדינת ישראל פורסם בנבו מיום 13.12.09

"חליל") ושאוּקי בן אחמד חליליה (להלן: "מערער 4", "שאוּקי"), את העבירות

הבאות:

1. עבירת הריגה

2. גרימת חבלה לאדם ולרכוש ברשלנות

3. הסעת רכב לא תקין

4. אי תקינות בלמים של רכב

למערער 1 יוחסו גם העבירות הבאות :

1. מעשה פזיזות תוך נהיגת רכב

2. נהיגת רכב לא תקין

3. סטייה מנתיב נסיעה

למערערים 2, 3 ו- 4 יוחסו גם העבירות הבאות :

1. הסעה ברכב מסוכן

2. חובת הממונה על דבר שיש בו סכנה .

בכתב האישום נטען כי באותו זמן היה מערער 2 הבעלים של רכב העבודה , משאבת

בטון . מערער 2 הינו קבלן ומנהל עסק מורשה לעבודות בנייה . הרכב הנ"ל שימש אותו

בעבודתו ומתוקף שימוש זה היה אחראי על תחזוקתו ועל תקינותו .

המערערים 1, 3 ו- 4 הם בניו של מערער 2 ועבדו באותו הזמן בעסקו .

בהנחייתו של מערער 2 טיפלו מערערים 3, 4 בתחזוקה השוטפת של הרכב אשר כוללת

ביצוע תיקונים במערכות השונות (בטיחות ותקלות) כל זאת על אף שהם אינם מכונאים

מורשים בנוסף ביצעו את עבודות התחזוקה והתיקונים של הרכב ברחוב , במקום החנייה

צמוד למקום מגוריהם ולא במוסך מורשה ועל ידי מכונאים ואנשי מקצוע הוכשרו לכך כפי

שצריך לעשות . בעקבות מחדלים אלה הוסע רכב העבודה בכבישים על אף שהיה לא

תקין . כך גם נוצרו ליקויים חמורים בתופי הבלימה שבשני גלגליו הקדמיים של הרכב

אשר היו סדוקים בכל היקפם ורוחבם , ליקויים אלו גרמו לסיכון בטיחותי ממשי ופגעו במערכת הבלימה של הרכב .

מערער 1 שימש במועד הנ"ל נהג ברכב העבודה ואף על פי שידע על הליקויים ברכב ובפרט במערכת הבלימה , על כן לא השתמש במנגנון הבלימה הרגיל אלא רק באגזוז הבלימה ובתיבת ההילוכים .

ביום 02.02.06 סמוך לשעה 18:30 נהג מערער 1 ברכב בכביש 75 מכיוון רמת ישי לנהלל באותו זמן נהג בכיוון הנגדי שרון אוחנה ז"ל , ברכב פרטי מסוג פורד פיאסטה (להלן "הפורד") בהמשך התדרדר הרכב אל השדה מעבר לשוליים השמאליים וגרר עמו את רכב הפורד כתוצאה מהתאונה נהרג המנוח , מערער 1 נפצע קל וניזוקו כלי הרכב המעורבים בעת התאונה, מזג האוויר היה נאה , ראות לילה טובה והכביש היה תקין ויבש.

אחרי שבית המשפט בחן את העדויות והראיות הוא קבע כי נהיגתו הרשלנית של מערער 1 ברכב העבודה בשילוב הליקויים הבטיחותיים החומרים , כתוצאה מתחזוקה לקויה ורשלנית באשמת המערערים כולם הם אלה שגרמו לתאונה ואחראים לתוצאותיה .

מערער 1 ידע על הליקויים ובכל זאת נהג ברכב ובכך נטל על עצמו את הסיכון שתגרם תאונה ויהיה נזק לגוף ולרכוש . המערער 1 טען כי התאונה הייתה בלתי נמנעת בשל עקיפתו המסוכנת של המנוח , בגינה נאלץ לבלום את רכבו לסטות שמאלה מערערים 2-4 טענו כי אין קשר בין הליקויים לתאונה , והתיקונים ברכב הם לא אלה שיצרו סיכון בטיחותי. המערערים העידו להגנתם וכן נשמעו מטעמם שני עדים מר דורון פת , מומחה מטעם מערער 1 , ומר דוב גל מומחה מטעם מערערים 2-4 , בית המשפט קבע ביחס לעדויות השונות כי בעיקרם של דברים קבע הבוחן באופן חד משמעי כי לדעתו הליקוי בבלמים הוא שגרם לסטיית הרכב שמאלה ובנוסף נהיגתו הרשלנית של מערער 1 תרמה לסטייה. נמצאה עדותו של הבוחן אמינה וכנה לדעת בית המשפט כיוון שהייתה ללא סתירות ארוכה ומקצועית מאוד הבוחן הסביר את המסקנות בדו"ח מפורט שמסר .

בעדויותיו של מערער 1 נמצאו סתירות בין עדות הראשונה לשנייה על פי קביעת בית המשפט הסתירה בין העדויות נועדה כדי ליצור מצג כאילו התאונה לא הייתה בשליטתו וכי מחד, ביקש המערער לתלות את הסיבת התאונה במערכת הבלימה אשר אילצה אותו לסטות שמאלה, ומאידך אישר קיומו של ליקוי בבלמים, אך טען שכיוון שלא השתמש בהם לא יכול היה לדעת על ליקוי זה הואיל והוא לא השתמש בבלמים. מסקנת בית המשפט הייתה שהוא מנסה לנתק את עצמו מאחריות לתאונה.

בעדותם של המערערים בפני בית המשפט הרחיק עצמו מערער 2 מכל קשר לטיפול ברכב והפיל אחריות זו על יתר המערערים.

מערער 3 אישר בהודעותיו כי הוא ואחיו מבצעים באותו תיקונים בחצר ביתם ולא במוסך מורשה, על פי הודעותיהם קבע בית המשפט כי הוחלפו חלקים במערכת הבלימה על ידי מערער 4 ובידיעתו ובעזרתו של מערער 3, טיפולים אלו נעשו באחריותם הם קבעו מתי צריך לטפל ברכב.

על מערער 1 נגזרו 13 חודשי מאסר בפועל; 18 חודשי מאסר על תנאי; קנס בסך 10,000 ₪ או 40 ימי מאסר; פסילת רישיון נהיגה למשך 9 שנים בניכוי הפסילה המנהלית; על המערער 2 נגזרו 12 חודשי מאסר על תנאי; 5 שנות פסילה מלהחזיק רישיון נהיגה; קנס בסך 7000 ש"ח או 30 ימי מאסר; על המערער 3 נגזרו: 6 חודשי מאסר אשר ירוצו בעבודות שירות אם ימליץ על כך הממונה; 12 חודשי מאסר על תנאי; קנס בסך 10,000 ש"ח או 40 ימי מאסר; פסילת רישיון נהיגה למשך 5 שנים; על המערער 4 נגזרו 6 חודשי מאסר אשר ירוצו בעבודות שירות אם ימליץ על כך הממונה; 12 חודשי מאסר על תנאי; קנס בסך 10,000 ש"ח או 40 ימי מאסר; פסילת רישיון נהיגה למשך 5 שנים. המערערים מערערים על הכרעת הדין ועל העונש. המערערים טענו להיעדר רשלנות וזו טענתם המרכזית, לניתוק הקשר הסיבתי.

מערער 1 טען לניתוק בשל הפגם המכאני שנקבע כי היה קיים ברכב והוא טוען שלא ידע עליו, ואילו מערערים 2-4 טענו כי הקשר הסיבתי בין הכשל המכאני לבין תוצאות

התאונה היא בעקבות נהיגתו הרשלנית של מערער 1. ביהמ"ש העליון דחה את הערעורים מהטעמים הבאים : עבירת הרשלנות משמעה , הפרת חובת הזהירות וביטוי של אי ראיית הנולד , לאור ממצאי העובדה שנקבעו בהם לא נמצא מקום להתערב , אין מקום להתערב בערכאה , לפיה כל המערערים התרשלו .

מערער 1: בהתאם לממצאי העובדה מערער 1 נהג במהירות גבוהה כדי שיאפשרו לו הנסיבות וכן לא שמר על מרחק סביר מהרכב שלפניו , אין לקבל את טענותיו של המערער שהתאונה הייתה בלתי נמנעת , בגלל הליקוי במערכת הבלימה שהוכח כי היה קיים לפני התאונה .

מערערים 2 : הוא הבעלים של העסק והבעלים של הרכב ובכל זאת לא הקפיד על תקינות ותחזוקת הרכב והטיפול הדרוש בו כדין, ותחת זו אפשר למערער 4 לטפל ברכב לרבות תיקונים ממשיים ללא שהיה מוסמך לכך. משכך חובת הזהירות היא על מערער 2 וכי בהתנהגותו הרשלנית ובמחדליו הפר את חובותיו. הפרתן של חובות אלו תרמו למצבם של ליקויי בבלמים, אשר היווה גורם בין הגורמים לתאונה ולמותו של המנוח . מערערים 3-4 : ידעו על הטיפול הלקוי בבלמים ונטלו בכך חלק , כעניין שבשגרה בחצר הבית וללא כל הכשרה של מכונאי . טיפול לקוי זה הביא בסופו של דבר לתאונה ולמותו של המנוח. לאור דברים אלה המערערים 2-4 היו צריכים לצפות את הסיכון לחיי אדם לאור מחדליהם ולמנוע את מימושו של סיכון זה משכך התנהגותם של המערערים 2-4 היא התנהגות רשלנית . בית המשפט קבע כי אין לקבל את הטענה לניתוק בקשר הסיבתי לא מצד מערער 1 ולא מצד המערערים 2-4 . כי אין רשלנות של אחד בהכרח מבטלת את הקשר הסיבתי לתוצאות רשלנותו של אחר. על כן המערערים פטורים ממעשיהם . המערערים עבדו במשותף בעסק של אבי המשפחה מערער 2 והם ידעו אודות הטיפול ברכב שלא היה כדין ולכך מצטרפת נהיגתו הרשלנית של מערער 1 שכן יכול היה לחזות כי על רקע הטיפול ברכב שנעשה שלא כדין עשויה נהיגתו להביא לאסון.

לאור הודעתם של המערערים כי בחירתם לטפל ברכב בעצמם מחוץ לביתם מטעמים כלכליים העונשים שניתנו הולמים את נסיבות העבירות השונות ובפרט גרימת מוות ברשלנות.

פסק הדין¹⁷ השני שאני הולכת להציג מראה את הטענה שלי שחוסר זהירות עלול להסתיים בתוצאה קשה אפילו כשלא הייתה שום כוונה תחילה אך ההתרשלות וחוסר הזהירות של הנאשם היא שגרמה לתוצאה של המקרה.

המערערת עבדה כמאבטחת בחברת שמירה ואבטחה בסניף של חברת "סלקום" בראשון לציון במסגרת עבודתה הוכשרה כמאבטחת קיבלה רישיון לנשיאת אקדח ועברה אימוני מטווח הדרכה בתפעול ובהוראות הבטיחות באקדח והפעלתו .

ביום 23.02.06 ביצעה המערערת מטווח אחרי סיום עבודתה סמוך לשעה 20:00 הגיעה למסעדה בדרום ת"א לחגוג מסיבת יום הולדת לאחד מידידה , המערערת נשאה עמה בתיקה את האקדח ובו מחסנית עם 12 כדורים במצב הכנס בסיום המסיבה סמוך לשעה 01:30 לאחר שחברי המסיבה היו שתויים יצאו המערערת וחבריה מחוץ למסעדה והתגודדו על המדרכה בסמוך.

בין המערערת לבין יעקב פרדז'ב , חבר של בת דודתה (המנוח) התפתחה שיחה על האקדח שברשותה , על מנת להוכיח למנוח שיש לה אקדח והיא יודעת להשתמש בו הוציאה המערערת את האקדח מתיקה , דרכה אותו , קירבה אותו אל ראשו של המנוח וממש עד כדי נגיעה במצחו לחצה על ההדק ירתה כדור אחד לעבר ראשו של המנוח ומיד לאחר מכן ירתה כדור נוסף לעבר המדרכה הכדור הראשון שנורה חדר למצחו של המנוח וכתוצאה מכך מת המנוח במקום .

---

¹⁷ בית המשפט העליון ע"פ 6656/08 יקטרינה חביבולין נ' מדינת ישראל פורסם בנבו בתאריך 10.06.08

העובדות כתב האישום שנויות במחלוקת המישור העובדתי ומתמקדות במספר שאלות כגון: עד כמה המערערת הייתה שתויה ובשל כך לא הייתה מודעת לביצוע העבירה, האם אחד המשתתפים במסיבה הזהיר את המערערת וביקש ממנה להוריד את האקדח, ומה היה המרחק בין קנה האקדח לראשו של המנוח. בית המשפט קבע כי המערערת אכן שתתה כמות ניכרת של אלכוהול, אך המשטרה קבעה במקום האירוע והחוקרים אומרים שאף על פי שהייתה שיכורה הדבר לא מנע ממנה למסור עדות מפורטת על פירטי האירוע בסמוך למקרה לרבות מספר הכדורים שנורו מספר הכדורים במחסנית טרם הירי. על סמך הראיות שהובאו בפניו, קבע בית המשפט שלפי כמות האלכוהול שתתה המערערת לא ניתן לשלול "קהות חושים" אצל המערערת שהתבטאה בכך ששכחה או לא זכרה כי לא פרקה את האקדח בתום יום העבודה, לדבריו של בית המשפט המערערת אינה חפצה במותו של המנוח. בפסק הדין נקבע שאחד המשתתפים במסיבה היה אדם בשם דניס והוא הבחין במערערת בזמן ששלפה את האקדח והצמידה אותו לראשו של המנוח, הוא מיהר לעברה וביקש שתוריד את האקדח ותכניס אותו לתיק, המערערת לא זכרה את פנייתו של דניס שגם הוא הכחיש את הדברים בעדות בבית המשפט, לכן דחה בית המשפט את גרסתם בנושא זה.

לאחר שבחן את הראיות שבפניו קבע בית המשפט מחמת הספק כי בין קנה האקדח לראשו של המנוח היה מרחק של מטר עד מטר וחצי.

בהמשך דחה בית המשפט את טענת הסנגור כי בגלל שהמערערת הייתה במצב של שכרות היא טעתה במצב הדברים וחשבה שאין מחסנית באקדח ולכן אין להרשיעה בהריגה אלא בגרימת מוות ברשלנות, אך טענה זו נדחתה לכן קבע בית המשפט שפעולותיה של המערערת שגרמו להריגת המנוח התאפיינו ב"מחשבה פלילית" על פי החלופה של קלות דעת סעיף 20(א)(2)(ב) לחוק העונשין.

בגזר הדין עמד בית המשפט על כך שהמערערת נוטלת אחריות מלאה לביצוע העבירה, מתסקיר של קצין המבחן עולה שהיא מביעה חרטה כנה והיא במצוקה רבה, אירוע טרגי

זה הציף אצלה טראומות קודמות ולכן יש צורך בהתייחסות טיפולית למערערת. המלצת שירות המבחן הייתה כי ייגזר עליה עונש מאסר שיאפשר גם לקחת אחריות על העבירה שביצעה וגם לכפר עליה בית המשפט התייחס בכובד ראש לעבירה של "משחק בנשק" במיוחד בעקבות נסיבות המקרה ולאחר השיקולים שעשה החליט להטיל על המערערת עונש של 6 שנות מאסר , מהן 4.5 שנים לריצוי מאסר בפועל בניכוי תקופת מעצרה , והיתרה על תנאי.

חלק ג' פרק השוואה

קריטריונים להשוואה	משפט עברי	משפט ישראלי
עונש	במשפט העברי העונש על הריגה בשוגג הוא גלות לעיר מקלט עד מות הכהן הגדול באותה תקופה. אך הרוצח במזיד דינו מוות.	לפי חוקי המשפט הישראלי העונש לדין ההריגה במעשה או במחדל הוא עשרים שנות מאסר .
כוונה תחילה	במשפט העברי כוונה	בכדי להוכיח כוונה תחילה

<p>במשפט הישראלי אדם צריך להימנע שלא כדין מעשיית מעשה שמחובתו לעשותו, בכוונה לגרום למותו של אדם כאשר מעשה או מחדל זה עלולים מטבעם לסכן חיי אדם . בנוסף אדם שמנסה שלא כדין לגרום למותו של אדם נחשב כאילו הייתה לו כוונה תחילה .</p>	<p>תחילה מכילה מספר מרכיבים: החלטה להמית, המתה בדם קר בלי שהייתה התגרות מצד גורם שני לפני המעשה , נסיבות שבהן יכול לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו , ולאחר שהכין עצמו להמית את אותו אדם, והוא צריך להכין את עצמו לכך שהוא הולך להרוג או להכין את הכלי/ חפץ שאיתו הוא הולך לבצע את המעשה .</p>	
<p>אי ידיעת החוק אינה פוטרת מעונש , גם אם אדם לא ידע על העונש בעת עשיית המעשה זה לא פותר אותו מלקבל את הדין.</p>	<p>עונשו של רוצח במזיד הוא עונש מוות אך על פי דיני הראיות במשפט העברי אדם שהרג אדם אחר בזדון אף על פי שמגיע לו עונש מוות אם לא ידע את גזר הדין למעשיו לא יקבל את העונש שמגיע לו (מוות) אלא עונש אחר .</p>	<p>אי ידיעת החוק</p>

נקמת דם		
<p>לפי המשפט הישראלי אין דבר כזה רצח למטרת נקם אם אדם הרג מישהו בתוך בית כלא או מחוץ לו (בית כלא בהשוואה לעיר מקלט במשפט העברי) הוא יקבל על כך את הדין ויחשב כרוצח כי הייתה לו גם כוונה תחילה (נקמה)</p>	<p>לפי המשפט העברי אם קרוביו של המנוח נוקמים ברוצח והורגים אותו מחוץ לעיר מקלט הם לא יקבלו על כך עונש אך אם הם הורגים אותו בתוך העיר מקלט הם יקבלו על כך עונש מוות . כשם שהרגו את הרוצח .</p>	

סיכום

אחרי שעבדתי על הנושא הנ"ל בצורה מעמיקה חקרתי וקראתי מקורות שונים ומגוונים, קראתי פסקי דין וסכמתי אותם , אני מבינה יותר דברים על הנושא הזה למדתי דברים חדשים שלא ידעתי לפני העבודה, למשל שאדם יכול להרוג מישהו במוות אכזרי ועדיין זה יכול להיחשב כהריגה ולא כרצח שזו דרגה הרבה פחות חמורה מרצח כל זה כיוון שלא הייתה לו כוונה תחילה .

זהו נושא חשוב ביותר שמעסיק רבים עוד מהעבר ועד היום , גיליתי שיש המון חוקים ופסיקות בנושא הריגה מוות ברשלנות , והריגה בשוגג , גם במשפט הישראלי וגם במשפט העברי.

יש דברים שבהם המשפט הישראלי והעברי דומים כמו במקרה שבו מכריחים אדם להרוג מישהו או לסייע לדבר עבירה אותו אדם לא יקבל עונש (הגנת צורך, כורח) גם לפי המשפט העברי וגם לפי המשפט הישראלי.

אך כמו שיש דברים דומים יש גם דברים שונים כמו העונש שמקבל רוצח בשגגה, כוונה תחילה, נקמת דם וכו'.

ביבליוגרפיה

משפט עברי :

אתר מכללת הרצוג דעת לימודי יהדות

אתר מכללת הרצוג דעת אנציקלופדיה יהודית

אתר אוניברסיטת בר-אילן הפקולטה למדעי היהדות

אתר beitchabad.com

ספרות הפסיקה

חומש שמות

תוספתא שבת

תלמוד בבלי

מסכת סנהדרין

רמב"ם מו"נ

חומש במדבר

שולחן ערוך
משפט ישראלי

אתר נבו

חקיקה

חוק העונשין תשל"ז - 1977

פסיקה

ע"פ 6656/08 יקטרינה חביבולין נ' מדינת ישראל

ע"פ 140/10 פיסל חלילה נ' מדינת ישראל